

**Asia: E 3/2026 vp – Valtioneuvoston selvitys: EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen
Sitran asiantuntijalausunto ulkoasiainvaliokunnalle****1 Johdanto**

Sitran ennakkointityön, mukaan lukien Megatrendit 2026 – Kohti uutta yhteiskuntasopimusta -raportin, perusteella taloudellista turvallisuutta koskevat kysymykset kytkeytyvät pitkäkestoisiin ja toisiinsa limittyviin muutoksiin toimintaympäristössä. Geopoliittinen murros, teknologian merkityksen vahvistuminen taloudessa ja vallankäytössä sekä luonnon kantokyvyn rajoitteet muodostavat reunaehdoja, joissa EU:n ja Suomen taloudellista turvallisuutta koskevia linjauksia arvioidaan. Sitra pitää Euroopan komission ja EU:n ulkoasiainedustajan joulukuussa 2025 antamaa yhteistä tiedonantoa EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistamisesta ajankohtaisena ja merkittävänä strategisena linjauksena.

Sitra katsoo, että tiedonantoa ei ole syytä tulkita irtautumisena avoimesta taloudesta tai sääntöperustaisesta kansainvälisestä järjestelmästä, vaan pyrkimyksenä vahvistaa EU:n toimintakykyä tilanteessa, jossa taloudellisia riippuvuuksia hyödynnetään yhä useammin geopoliittisen vaikuttamisen välineinä. Taloudellisesta turvallisuudesta on muodostumassa pysyvä osa EU:n politiikkakehikkoa. Samalla korostuu siirtymää reaktiivisesta kriisinhallinnasta ennakoiivampaan riskien tunnistamiseen ja hallintaan.

Sitran arvioissa on kuitenkin tunnistettu myös toimeenpanoon liittyviä jännitteitä. Näitä ovat muun muassa taloudellisen turvallisuuden käsitteen laajenemiseen liittyvät rajaukset, EU ja jäsenvaltiotason toimivaltakysymykset sekä tarve varmistaa, että toimenpiteet ovat oikeasuhtaisia eivätkä heikennä sisämarkkinoiden toimivuutta, kilpailuneutraliteettia tai kansainvälistä kauppaa.

2 Suomen kanta

Sitra katsoo, että Suomen kanta EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistamiseen, sellaisena kuin se on esitetty perusmuistiossa, vastaa hyvin Sitran arvioissa tiedonannosta tunnistettuihin haasteisiin.

Suomen kannassa korostuvat markkinaehtoisuus, ennustettavan sääntely-ympäristön merkitys sekä sisämarkkinoiden toimivuus. Lisäksi siinä painotetaan oikeasuhtaisuutta, huolellisia vaikutusarviointeja ja kilpailukyvyn vahvistamista taloudellisen turvallisuuden perustana. Sitra pitää näitä painotuksia erityisen perusteltuina pienen ja avoimen talouden näkökulmasta ja katsoo, että ne tukevat EU-tason pyrkimyksiä sovittaa yhteen turvallisuus- ja kasvutavoitteet.

Julkinen

3 Sitran täydentävät huomiot Suomen kantaan

Sitra katsoo, että Suomen kannassa ja EU-tason arvioissa tunnistetaan keskeiset taloudelliseen turvallisuuteen liittyvät riskit ja tavoitteet. Pitkän aikavälin toimintakyvyn ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi ennakoivaa ja rakenteellista näkökulmaa on kuitenkin syytä edelleen vahvistaa.

3.1 Ennakoiva tilannekuva taloudellisen turvallisuuden perustana

Sitra korostaa ennakoivan ja jaetun tilannekuvan merkitystä taloudellisen turvallisuuden vahvistamisessa. Taloudelliseen turvallisuuteen liittyvät haavoittuvuudet, kuten kriittisiin tuotantopanoksiin, teknologioihin tai osaamiseen liittyvät riippuvuudet, kehittyvät usein vähitellen, ja niiden vaikutukset ulottuvat useille politiikkasektoreille ja aikajännteille.

Sitran ennakkointityössä on tunnistettu, että geopolitiittisten, teknologisten ja taloudellisten kehityskulkujen yhteisvaikutukset korostavat tarvetta tarkastella taloudellista turvallisuutta pitkällä aikavälillä ja systemaattisesti. Päätöksenteon tueksi tarvitaan systemaattista ymmärrystä eri aikajännteillä vaikuttavista kehityskuluista sekä niiden yhteisvaikutuksista. Tämä tukee siirtymää reaktiivisesta kriisinhallinnasta ennakoivampaan riskienhallintaan.

3.2 Kriittiset teknologiat osana ekosysteemejä

Suomi vahvistaa Euroopan resilienssiä ja kilpailukykyä useilla kriittisten digitaalisten teknologioiden aloilla kuten kvanttiteknologiassa, tekoälyssä, avaruusteknologiassa ja konnektiviteetissa. Suomen vahva painotus teknologian luotettavuuteen ja kestävyYTEEN tukee Euroopan kykyä kehittää luotettavia ja kilpailukykyisiä digitaalisia ratkaisuja.

Sitra painottaa, että kriittisiä teknologioita tulee tarkastella yksittäisten teknologioiden sijaan laajempina ekosysteemeinä, jotka kattavat tutkimuksen ja kehityksen, osaamisen, yritystoiminnan, rahoituksen sekä markkinoille pääsyn edellytykset.

Sitran *Critical Digital Tech from Finland* -selvityksen mukaan Suomen ja EU:n teknologinen toimintakyky rakentuu yhä vahvemmin digitaalisten avainteknologioiden ja niitä tukevien osaamis- ja innovaatioekosysteemien varaan. Taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen edellyttää näiden elementtien yhteensovittamista siten, että kilpailukyky ja resilienssi vahvistuvat samanaikaisesti.

3.3 Arvoketjuriippuvuudet ja teknologinen konvergenssi

Sitra pitää tärkeänä erottaa toisistaan arvoketjujen riippuvuuksien tarkastelu ja teknologinen konvergenssi, jotka palvelevat osin eri tarkoituksia taloudellisen turvallisuuden vahvistamisessa.

Arvoketjujen riippuvuuksien tarkastelu kohdistuu ensisijaisesti olemassa oleviin rakenteisiin ja tuotannon vaiheisiin sekä niihin liittyviin haavoittuvuuksiin. Teknologinen konvergenssi puolestaan viittaa aiemmin erillisten teknologioiden yhdistymiseen uusiksi sovelluksiksi, jotka luovat uusia kyvykkyyksiä, markkinoita ja arvoketjuja. Sitran *Technological convergence* -työpaperissa teknologista konvergenssia tarkastellaan strategisena välineenä Euroopan

Julkinen

innovaatio- ja resilienssikyvyn vahvistamisessa erityisesti kriittisten digitaalisten teknologioiden alueella. Julkaisun mukaan konvergenssi on jo käynnissä käytännössä. Muun muassa kvanttialgoritmien ja tekoälyn yhdistäminen optimointitehtävissä, fyysinen tekoäly sekä suurteholaskennan, tekoälyn ja kvanttiteknologian yhteenkytkentä LUMI AI Factoryssä ovat esimerkkejä jo tapahtuvasta teknologisesta konvergenssistä. Poliittika- ja hallintokehikot ovat kuitenkin edelleen pitkälti siiloutuneita, ja teknologioita tarkastellaan yleensä toisistaan erillisinä kokonaisuuksina. Tämä rajoittaa konvergenssin täysimääräistä hyödyntämistä. Teknologisen konvergenssin tukeminen voi parhaimmillaan luoda täysin uusia teknologisia ratkaisuja, joista syntyy aitoa kansainvälistä kilpailuetua teknologisen suvereniteetin tueksi.

Sitran näkemyksen mukaan taloudellisen turvallisuuden pitkän aikavälin vahvistaminen edellyttää, että arvoketjuriippuvuuksien hallinta ja teknologisen konvergenssin ennakointi kytketään toisiinsa siten, että riskienhallinta ja uudistumiskyky tukevat toisiaan.

3.4 Kasvu taloudellisen turvallisuuden edellytyksenä

Sitra korostaa kasvun ja turvallisuuden välistä vahvaa yhteyttä. Pitkän aikavälin taloudellinen turvallisuus edellyttää tuottavuuden kasvua, investointeja ja kykyä uudistua. Turvallisuustavoitteiden irrottaminen kasvun ja kilpailukyvyn edellytyksistä voi heikentää molempien toteutumista.

3.5 Julkiset hankinnat strategisena välineenä

Sitra pitää julkisia hankintoja potentiaalisesti merkittävänä instrumenttina haitallisten riippuvuussuhteiden vähentämisessä niillä alueilla, joilla julkisella sektorilla on huomattavaa ostovoimaa. Oikein kohdennettuna ja markkinaehtoisesti toteutettuna julkiset hankinnat voivat tukea suvereniteettia vahvistavien ratkaisujen syntymistä ja käyttöönottoa sekä vahvistaa EU:n ja jäsenvaltioiden omaa toimintakykyä ja talouskasvua. Tämä näkökulma täydentää Suomen kannassa korostettua tarvetta vahvistaa taloudellista turvallisuutta kilpailukykyä ja sisämarkkinoiden toimivuutta tukevalla tavalla.

4. Johtopäätökset

Sitra katsoo, että Suomen kanta EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistamiseen on tasapainoinen ja perusteltu. Suomen painotukset avoimuudesta, oikeasuhtaisuudesta ja ennustettavuudesta tukevat EU:n pitkän aikavälin kilpailukykyä ja toimintakykyä.

Sitran näkemyksen mukaan EU:n taloudellinen turvallisuus vahvistuu kestäväällä tavalla silloin, kun päätöksenteko perustuu ennakoivaan tilannekuvaan, kriittisiä teknologioita kehitetään osana toimivia ekosysteemejä niiden teknologinen konvergenssi huomioiden ja kasvun edellytykset nähdään turvallisuuden keskeisenä perustana.

Julkinen

Laura Halenius

projektijohtaja, kasvua kriittisistä teknologioista
Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

PL 160 (Itämerenkatu 11–13)

00181 Helsinki

p. +358 294 618 991

www.sitra.fi

Y-tunnus: 0202132-3

Lähteet

- Euroopan komissio & EU:n ulkoasiainedustaja (2025): *Joint Communication on strengthening the EU's economic security*.
- European Commission (2023): *European Economic Security Strategy*.
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra (2026): *Megatrendit 2026 – Kohti uutta yhteiskuntasopimusta*.
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra (2025): *Critical Digital Tech from Finland*.
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra (2025): *Technological convergence – Pushing European innovation forward*. Working paper.